

POSTANOWIENIE

Dnia 30 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z odwołania E.C., M.C. i S.C.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we Wrocławiu
o odpowiedzialność za zobowiązania z tytułu nieopłaconych składek,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w dniu 30 marca 2026 r.,
na skutek skargi kasacyjnej E.C. od wyroku Sądu Apelacyjnego
we Wrocławiu z dnia 8 października 2024 r., sygn. akt III AUa 192/24,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. nie obciąża odwołującej się kosztami pełnomocnika organu rentowego w postępowaniu kasacyjnym.**

H.P.

UZASADNIENIE

W wyroku z 8 października 2024 r., sygn. akt III AUa 192/24, Sąd Apelacyjny we Wrocławiu – w sprawie z odwołania E.C., M.C., S.C. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we Wrocławiu – oddalił apelację E.C. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu z 8 grudnia 2023 r., sygn. akt VIII U 684/21, w którym Sąd Okręgowy oddalił odwołanie wnioskodawców E.C., M.C. i S.C. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we Wrocławiu z 4 lutego 2021 r. numer: [...] w przedmiocie odpowiedzialności wnioskodawców za zobowiązania z tytułu nieopłaconych składek jako spadkobierców zmarłego płatnika A.C.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego E.C. zaskarżyła skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W ocenie skarżącej Sąd odwoławczy nie dokonał analizy, czy w dacie naliczanych składek, płatnik rzeczywiście prowadził działalność gospodarczą. Co więcej, całkowicie pominął okoliczność, że A.C. pozostał niezdolny do pracy, co bezpośrednio miało wpływ na treść orzeczenia i utrudniło kontrolę kasacyjną zaskarżonego wyroku. Sąd drugiej instancji jedynie w sposób ogólny dokonał subsumpcji twierdzeń wyrażonych w apelacji do ogólnych kryteriów odnoszących się do zasady swobodnej oceny dowodów. Równocześnie jednak, poza zakresem zainteresowania Sądu pozostało rzeczywiste dokonanie ustaleń, a to w szczególności przez pryzmat przepisów art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 8 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz w zw. z art. 3 ustawy - Prawo przedsiębiorców, co doprowadziło do ich rażąco naruszenia. Pominięcie tych kwestii przy ocenie żądania wnioskodawcy spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, ponieważ doprowadziło ono do sprzecznego z zasadami współżycia społecznego zobowiązania wnioskodawców do zapłaty kwot wynikających z nieprawidłowo naliczonych składek przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we Wrocławiu.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o: 1. wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o: 2. oddalenie skargi kasacyjnej, 3. zasądzenie – w zakresie każdego z powyższych wniosków – kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpatrywana skarga kasacyjna nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów,

zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony twierdzeniem, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). W związku z tym, że skarga kasacyjna służy ochronie przede wszystkim interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, przez udział Sądu Najwyższego w rozwoju jurysprudence i prawa pozytywnego oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem, to niezbędne jest stworzenie mechanizmu pozwalającego na sprawną realizację tych zadań przede wszystkim przez wyodrębnienie z tego katalogu skarg niespełniających stawianych przez ustawodawcę przesłanek warunkujących potrzebę ich rozpoznania przez niniejszy Sąd. Nie można w świetle powyższego uznać, że skarżąca wykazała istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymaga przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona. Podczas gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste

naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z: 16 marca 2023 r., I USK 163/22, LEX nr 3570640; 3 listopada 2025 r., III USK 151/24, LEX nr 3938651; 16 grudnia 2025 r., I USK 44/25, LEX nr 4003958; 17 grudnia 2025 r., II USK 127/25, LEX nr 3987252; 17 lutego 2026 r., I CSK 2551/25, LEX nr 4024399).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów; nie wykazuje, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Strona skarżąca próbę wykazania oczywistej zasadności jej skargi kasacyjnej ogranicza do prostej negacji stanowiska zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu. Jak już podniesiono, skarga kasacyjna jest bez wątpienia środkiem funkcjonującym w interesie publicznym, a nie w interesie prywatnym stron postępowania. Uwzględnienie skargi może oczywiście prowadzić do zaspokojenia interesu indywidualnego strony, ale jest to tylko skutek takiego orzeczenia (M. Łochowski, Przedsąd w postępowaniu kasacyjnym – zbędny formalizm czy konieczność? (w:) T. Szanciło (red.), Źródła i współczesność polskiej procedury sądowej. 500-lecie konstytucji Formula Processus, Warszawa 2024). Brakuje natomiast w twierdzeniach uzasadnienia wniosku określenia przekonującej argumentacji polemicznej, którą skarżąca zakwestionowałaby prawidłowość analiz interpretacyjnych przepisów prawa ubezpieczeń społecznych określających sporną w sprawie kwestię – analizy bardzo szczegółowo przedstawionej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji.

Sąd Apelacyjny – oceniając sporną w sprawie kwestię obowiązku uiszczenia składek przez zmarłego A.C. – uwzględnił w swojej ocenie to, że zmarły A.C. pismem nadanym w dniu 5 sierpnia 2016 r. dokonał zgłoszenia jako płatnik składek od 1 sierpnia 2016 r., określając powyższą datę jako datę powstania obowiązku opłacania składek. Jednocześnie zmarły dokonał od 1 sierpnia 2016 r. zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych tj. ubezpieczenia emerytalnego, rentowego i wypadkowego z kodem [...] oznaczającym osobę prowadzącą działalność

gospodarczą mającą prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy. Stosownie do art. 9 ust. 4c ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych osoby prowadzące pozarolniczą działalność, o której mowa w art. 8 ust. 6 pkt 1, mające ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym do czasu ustalenia prawa do emerytury, przy czym podkreślić należy, iż nie ma przy tym znaczenia fakt niepobierania przez ubezpieczonego renty z tytułu niezdolności do pracy. Przepis art. 9 ust. 4c odnosi się bowiem do osób mających ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy bez względu na to, czy jest ona im wypłacana czy też nie. W sytuacji, gdy zmarły A.C. posiadał status rencisty i jednocześnie prowadził działalność gospodarczą, istniał po jego stronie obowiązek zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych i obowiązek odprowadzania składek na ubezpieczenie społeczne. Wbrew temu, co twierdzi uzasadnienie wniosku, Sądu drugiej instancji uwzględnił w swojej ocenie kwestię niezdolności do pracy zmarłego. Jak to ustalił Sąd pierwszej instancji, z przedłożonego orzeczenia lekarskiego z 15 marca 2016 r. wynika, że okres niezdolności obejmuje okres powstania należności ujętych w decyzji przenoszących odpowiedzialność na spadkobierców. Uwzględniając powyższą okoliczność, Sąd stwierdził, że płatnik (zmarły) ani nie wyrejestrował działalności za sporny okres, ani nie podjął innych czynności zmierzających do zakończenia działalności.

W skardze nie przedstawiono odpowiedniej argumentacji wykazującej oczywistą zasadność skargi w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił w punkcie pierwszym zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie zawarte w punkcie drugim niniejszego postanowienia ma podstawę w art. 102 k.p.c.

[SOP]

